

**Стратегічна
екологічна оцінка:
теоретичні засади та
нормативно-правова
база**

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) документів державного планування дає можливість здійснити всебічний аналіз можливого впливу планованої діяльності на довкілля та запобігти або пом'якшити можливі негативні екологічні наслідки. Така оцінка – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на етапі впровадження стратегічних ініціатив.

Принципи СЕО

законність та
об'єктивність

гласність та участь
громадськості

збалансованість інтересів

достовірність та повнота
інформації

довгострокове
прогнозування

запобігання екологічній
шкоді

КОМПЛЕКСНІСТЬ

наукова обґрунтованість

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Суб'єктами стратегічної екологічної оцінки:

замовник

центральний орган виконавчої влади

органи виконавчої влади

громадськість

органи місцевого самоврядування

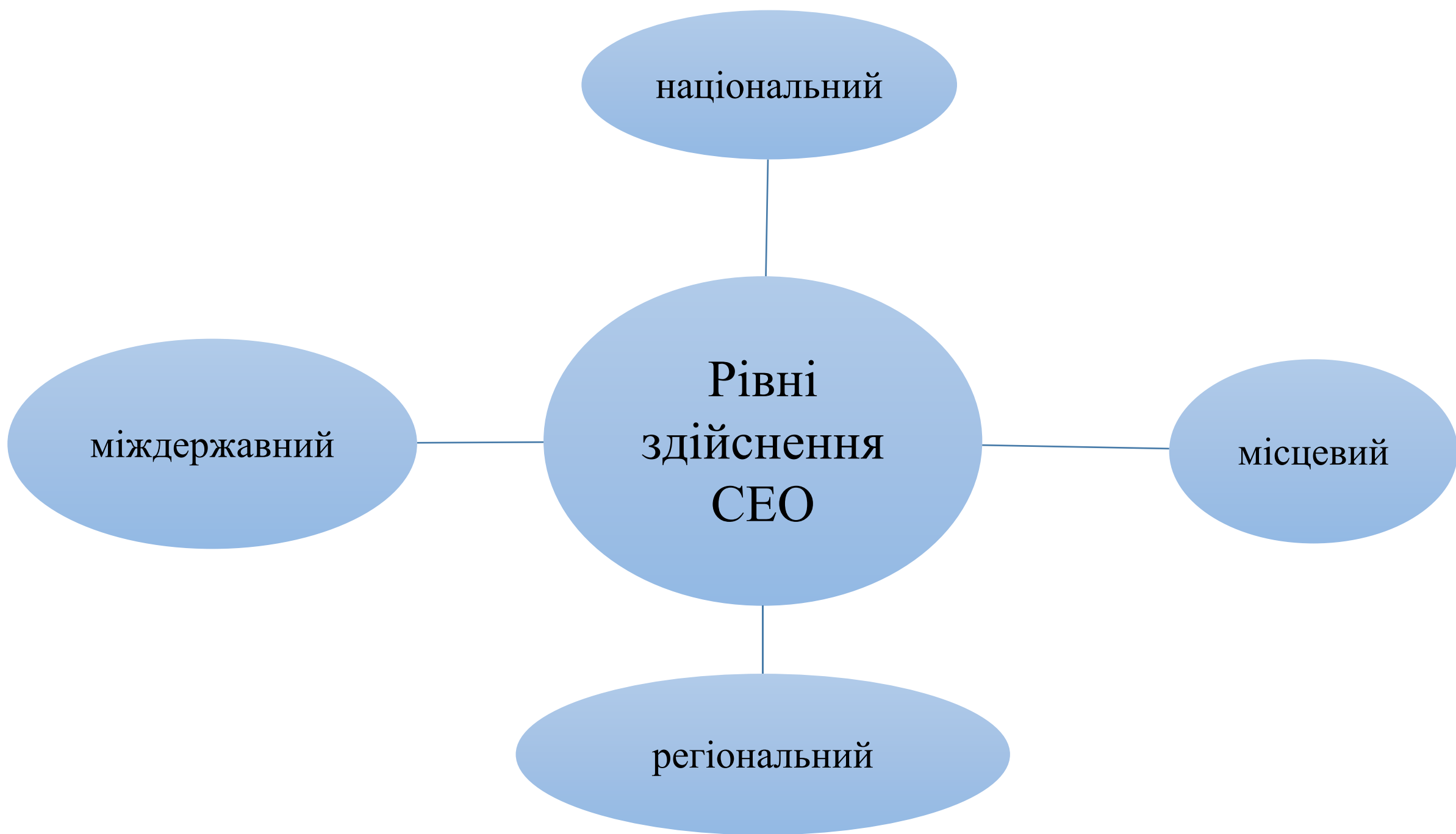
держава походження

зачеплена держава

Стратегічна
екологічна
оцінка

Переваги СЕО:

Забезпечує високий рівень захисту довкілля

Сприяє сталому розвитку й екологізації економіки

Підвищує якість програм

Сприяє вдосконаленню системи управління та партнерству влади й громади

Запобігає помилкам, які можуть дорого коштувати

США першими застосували ОВНС

1969 р. – Закон про національну політику у сфері навколишнього середовища зобов'язав усі федеральні агенції брати до уваги й оцінювати екологічні наслідки проектів законодавчих документів і проектів господарської діяльності.

Канада – перша країна, яка застосувала повноцінну СЕО.
1990 р. – Директива про екологічну оцінку проектів політик, планів і програм.
1992 р. – Закон про екологічну оцінку (оновлений у 2012 році) є основою для федеральної практики екологічної оцінки ініціатив у сфері державної політики та розвитку.
1994 р. – створено Канадське агентство з екологічної оцінки. 1995 р. – запроваджено посаду комісара з охорони довкілля та збалансованого розвитку.

У Європейському Союзі 27 країн – членів ЄС застосовують СЕО. **2001 р.** – Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище (Директива СЕО) зобов'язала всі країни ЄС проводити СЕО.

Чеська Республіка. 2000 р. – постанова уряду «Про стратегію регіонального розвитку Чеської Республіки» № 682 встановила керівні вказівки щодо стратегічної екологічної оцінки концепцій регіонального розвитку.

Німеччина. 1994 р. – здійснено одну з перших СЕО в країні: на основі комплексного підходу план землекористування міста Ерланген було розроблено в поєднанні з інтегральним ландшафтним планом.

Словаччина. 2000 р. – уперше застосовано процедуру СЕО під час розробки територіального плану Братислави.

Португалія. 2007 р. – СЕО стратегій, планів і програм набула обов'язкового статусу на законодавчому рівні.

Український досвід впровадження СЕО

В Україні основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (Закон від 01.07.2015 р. № 562-VIII), і Директива СЕО, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

До початку 2010-х років в Україні СЕО проводили лише в поодиноких випадках і здебільшого на запит міжнародних донорських організацій, які фінансували розробку стратегічних документів національного чи регіонального значення.

У **2009** році в рамках проекту Програми розвитку та інтеграції **Криму** Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРІК ПРООН) було здійснено СЕО Стратегії сталого розвитку Бахчисарайського району до 2017 року. Основним методом, використаним у процесі СЕО, був метод експертних оцінок.

У **2013** році, у **Львівській області** було здійснено постпроектну СЕО Проекту обласної програми поводження з твердими побутовими відходами на 2012–2020 роки.

У 2013–2014 роках у межах діяльності Проектів РЕОП і МЕРМ було проведено СЕО для стратегій регіонального розвитку Дніпропетровської та Львівської областей.

Протягом 2016–2018 років Проект ПРОМІС ініціював проведення скринінгу стратегій розвитку **восьми** міст у *Запорізькій, Івано-Франківській, Полтавській і Вінницькій* областях. Також у рамках Проекту ПРОМІС було проведено повномасштабні СЕО для **п'яти** міст: *Запоріжжя, Івано-Франківська, Кременчука (Полтавська область), Горішніх Плавнів (Полтавська область) і Хмельника (Вінницька область)*.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» це важливий і прогресивний крок для України – ухвалення **20 березня 2018 р.** Закону України «**Про стратегічну екологічну оцінку**» № 2354-VIII.

Раніше під час розробки державних, місцевих або галузевих програм оцінювали лише можливі економічні переваги того чи іншого шляху розвитку, а відтепер, дотримуючись закону, враховують і наслідки впливу будь-яких ініціатив на довкілля в довгостроковій перспективі.

Учасники SEO – один із найбільш
успішних чинників ефективності

СЕО регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються *сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми)* та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі - території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Об'єкти СЕО

Програми та плани, розроблені владою на національному, регіональному або місцевому рівні

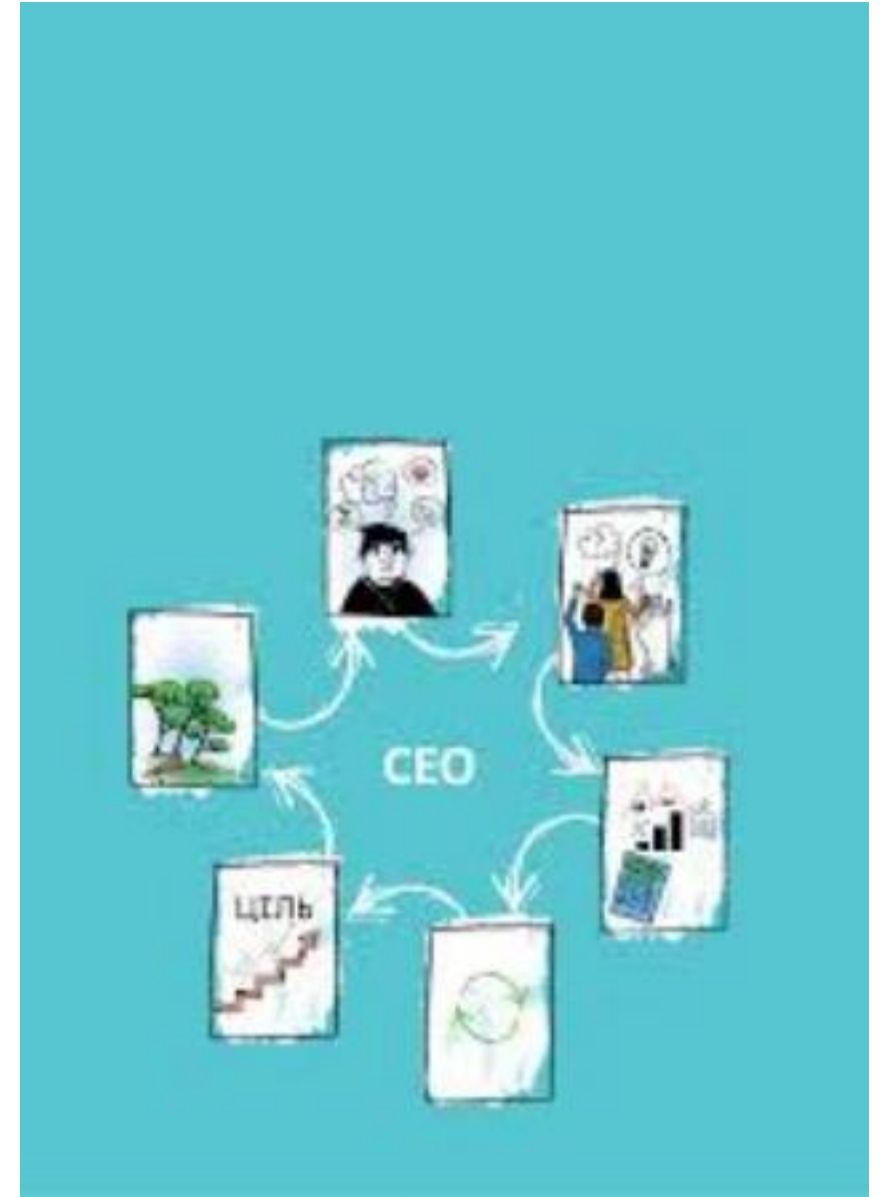

Стратегічна
екологічна оцінка

Сфери діяльності

- ✓ Сільське господарство
- ✓ Лісівництво
- ✓ Рибальство
- ✓ Енергетика
- ✓ Промисловість
- ✓ Транспорт
- ✓ водне господарство
- ✓ утилізація відходів
- ✓ Телекомунікації
- ✓ Туризм
- ✓ Містобудування
- ✓ Землекористування

СЕО не поширюється на:

- 1) документи державного планування, що стосуються виключно національної оборони або дій у разі надзвичайних ситуацій;
- 2) бюджети, бюджетні програми та фінансові плани;
- 3) план відновлення та розвитку регіонів, плани відновлення та розвитку територіальних громад.

Здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування виключає необхідність проведення державної **санітарно-епідеміологічної експертизи такого документа**

Відповідальність за правопорушення у сфері стратегічної екологічної оцінки

Особи, винні у вчиненні правопорушень у сфері стратегічної екологічної оцінки, несуть дисциплінарну, цивільну та адміністративну відповідальність.

Правопорушеннями у сфері стратегічної екологічної оцінки є:

- 1) нездійснення стратегічної екологічної оцінки;
- 2) порушення процедури стратегічної екологічної оцінки;
- 3) неврахування результатів стратегічної екологічної оцінки під час затвердження документів державного планування.

Законом може бути встановлена відповідальність також за інші правопорушення у сфері стратегічної екологічної оцінки.

Загальні засади юридичної відповідальності у сфері стратегічної екологічної оцінки

Нездійснення стратегічної екологічної оцінки та порушення процедури стратегічної екологічної оцінки є підставою для:

- 1) скасування рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про затвердження документів державного планування, визнання документів державного планування недійсними;
- 2) відмови у погодженні та затвердженні проектів документів державного планування;
- 3) відмови у погодженні встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок, а також меж населених пунктів, що здійснюються на підставі або з урахуванням відповідних документів державного планування.

Рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Формати проведення СЕО

Спрощена
форма оцінки

Частково
деталізована
СЕО

Детальна СЕО

Спрощена форма оцінки (триває до 10 днів)
– найшвидша та найпростіша форма СЕО,
яка передбачає такий алгоритм дій:

- ✓ визначити ключові екологічні проблеми (чи завдання збалансованого розвитку);
- ✓ оцінити цілі ДДП стосовно цілей СЕО;
- ✓ запропонувати заходи з пом'якшення впливів;
- ✓ надати пропозиції щодо моніторингу;
- ✓ підготувати звіт про СЕО та представити його (для внесення до проектного документа чи для коментарів з боку відповідних органів).

Етапи ОВД та СЕО

Частково деталізована СЕО (строки проведення – до 100 днів), яка передбачає:

- ❖ консультації із зацікавленими сторонами для визначення ключових екологічних проблем чи завдань збалансованого розвитку;
- ❖ оцінку стану довкілля й тренди, а саме:
 - ✓ оцінку цілей ДДП стосовно цілей СЕО;
 - ✓ пропозиції щодо заходів із пом'якшення впливів;
 - ✓ надання пропозиції щодо моніторингу;
 - ✓ підготовку й презентацію звіту про СЕО (для внесення до проектного документа чи для коментарів з боку відповідних органів);
 - ✓ презентацію звіту про СЕО для консультацій із громадськістю.

Детальна СЕО (понад 100 днів), яка містить:

- ❖ консультації із зацікавленими сторонами;
- ❖ розробку технічного завдання для СЕО та для залучення зацікавлених сторін;
- ❖ визначення ключових екологічних проблем (чи завдань збалансованого розвитку);
- ❖ оцінку стану довкілля й тренди:
 - ✓ оцінку цілей ДДП стосовно цілей СЕО;
 - ✓ оцінку кумулятивних екологічних наслідків із використанням якісних і кількісних методів;
 - ✓ пропозиції щодо заходів із пом'якшення впливів;
 - ✓ надання пропозиції щодо моніторингу;
 - ✓ підготовку й презентацію звіту про СЕО (для внесення до проектного документа чи для коментарів із боку відповідних органів);
- ❖ презентацію звіту про СЕО для консультацій із громадськістю.

Чинники, які є ключовими під час проведення СЕО

1. Рівень реалізації стратегічних планів і програм (національний, регіональний, місцевий).
2. Особливості процесу планування (експертний рівень чи досягнення консенсусу за участі громадськості).
3. Галузь (енергетика, промисловість, транспорт, управління відходами, використання водних ресурсів, телекомунікації, туризм, землекористування тощо) і масштаб оцінки (скринінг, скопінг чи повноцінна оцінка).
4. Час (від 10 до 200 днів) і доступні ресурси (один експерт чи команда експертів, залучення всіх зацікавлених сторін чи їх представників).
5. Учасники, залучені до процесу.

В країнах ЄС СЕО є одним з інструментів інтеграції принципів сталого розвитку в національну систему планування, оскільки він передбачає розгляд екологічних міркувань поряд з економічними та соціальними у процесі прийняття рішень.

СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

Чим СЕО відрізняється від ОВД?

СЕО застосовується під час планування майбутньої системної діяльності (розробки стратегій, програм та планів інших документів державного планування) державною владою будь-якого адміністративного рівня.

ОВД здійснюється щодо проектної документації чітко визначеної планованої діяльності, що може мати вплив на довкілля (будівництво свиноферми, заводу з виробництва акумуляторів, будівництво дороги чи гірськолижної траси)

СЕО передусе ОВД конкретних проектів та впливає на вибір майбутньої діяльності, яка підпадатиме під ОВД

Який порядок проведення СЕО

Порядок проведення СЕО такий:

- ✓ встановлення необхідності здійснення СЕО (попередня оцінка);
- ✓ визначення обсягу СЕО; розроблення Звіту про СЕО;
- ✓ проведення громадського обговорення та консультацій (за необхідності, проведення транскордонних консультацій);
- ✓ врахування Звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій;
- ✓ у разі потреби повернення звіту на доопрацювання;
- ✓ прийняття документа державного планування.

Порядок здійснення СЕО - це систематичне та безперервне здійснення крок за кроком дій щодо збору даних та їх аналіз, враховуються питання охорони здоров'я та довкілля для запобігання настанню невідворотних помилок та невиправданих витрат під час розробки та реалізації документів державного планування, яке супроводжується активним залученням думки громадськості для максимального врахування її інтересів під час розробки та втілення документів державного планування.

**ПОВНОВАЖЕННЯ
СУБ'ЄКТІВ
СТРАТЕГІЧНОЇ
ЕКОЛОГІЧНОЇ
ОЦІНКИ**

Замовник документів державного планування:

- 1) забезпечує здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування;
- 2) здійснює інформування та забезпечує вільний доступ до інформації у процесі стратегічної екологічної оцінки;
- 3) забезпечує своєчасні та ефективні можливості для участі громадськості у стратегічній екологічній оцінці проекту документа державного планування;
- 4) враховує в документі державного планування звіт про стратегічну екологічну оцінку, результати громадського обговорення та консультацій;
- 5) здійснює у межах компетенції моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 6) вживає заходів з усунення негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зумовлених виконанням документа державного планування;
- 7) забезпечує фінансування здійснення стратегічної екологічної оцінки;
- 8) вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомості відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 9) здійснює інші повноваження відповідно до закону.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у межах своєї компетенції:

- 1) надає зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування загальнодержавного рівня;
- 2) надає зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) забезпечує здійснення транскордонних консультацій;
- 4) за потреби звертається до органів, щодо виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України, на яку можуть поширюватися наслідки виконання документа державного планування держави походження;
- 5) за потреби залучає інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій;
- 6) здійснює методичне керівництво та методологічно-консультативне забезпечення з питань стратегічної екологічної оцінки;
- 7) розробляє нормативно-методичні документи з питань стратегічної екологічної оцінки;
- 8) узагальнює практику здійснення стратегічної екологічної оцінки, застосування новітніх методів екологічної оцінки;
- 8-1) забезпечує адміністрування Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 8-2) вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомості відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 9) здійснює інші повноваження відповідно до закону про СЕО.

Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, щодо стратегічної екологічної оцінки

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, у межах своєї компетенції:

1) надає зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування загальнодержавного рівня;

2) надає зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку;

3) за потреби залучає інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій;

4) розробляє нормативно-методичні документи з питань стратегічної екологічної оцінки;

4-1) вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомості відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;

5) здійснює інші повноваження відповідно до закону про СЕО.

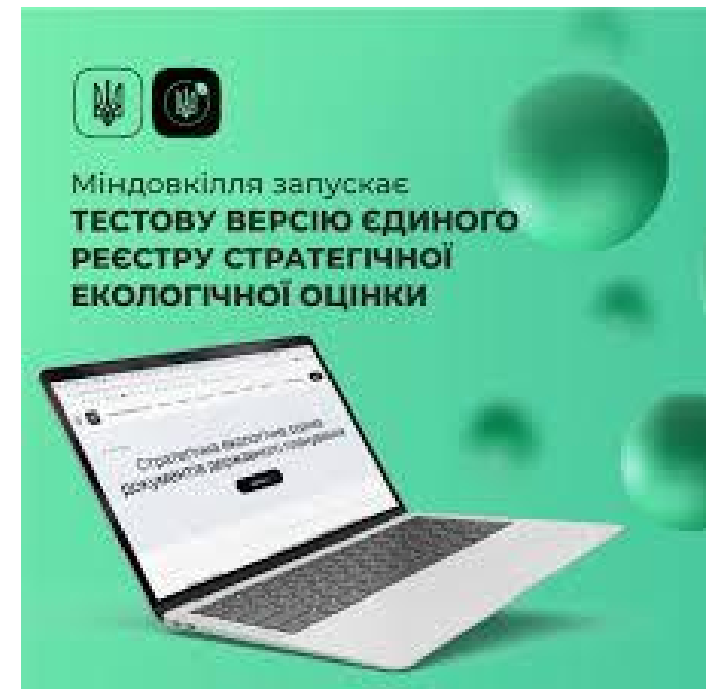
Обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (відповідні підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я у межах своєї компетенції:

- 1) надають зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування місцевого та регіонального рівнів;
- 2) надають зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування місцевого та регіонального рівнів та звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) забезпечують інформування та участь громадськості у випадках;
- 4) за потреби залучають інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій;
- 5) вживають заходів з усунення негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зумовлених виконанням документа державного планування;
- 5-1) вносять до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомості відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 6) здійснюють інші повноваження, визначені цим Законом та іншими актами законодавства.

Ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки

Реєстр - це єдина інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує створення, перегляд, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері стратегічної екологічної оцінки. Реєстр є функціональним модулем **Єдиної екологічної платформи “ЕкоСистема”**, призначеним для офіційного оприлюднення документації щодо стратегічної екологічної оцінки, забезпечення інформування суб’єктів стратегічної екологічної оцінки та інших заінтересованих сторін про хід та результати здійснення стратегічної екологічної оцінки.

<https://eco.gov.ua/categories/e-seo>

Реєстр ведеться для забезпечення:

- ✓ доступу суб'єктів стратегічної екологічної оцінки до актуальної інформації про здійснення стратегічної екологічної оцінки (нормативно-правові акти, методичне забезпечення, довідкова інформація);
- ✓ електронної взаємодії між суб'єктами стратегічної екологічної оцінки, подання та опрацювання відомостей замовниками документів державного планування та органами, які здійснюють консультації, через електронний кабінет користувача;
- ✓ здійснення консультацій у порядку, передбаченому [статтями 12 і 13](#) Закону, транскордонних консультацій у порядку, передбаченому [статтями 14 і 15](#) Закону;
- ✓ вільного доступу усіх заінтересованих сторін до інформації про стратегічну екологічну оцінку документів державного планування;
- ✓ проведення громадського обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки та надання пропозицій та зауважень громадськості.

Держателем та адміністратором Реєстру, що забезпечує ведення Реєстру, а також відповідальним за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є **Міндовкілля**. Замовники та органи, які здійснюють консультації, мають доступ до Реєстру з правом внесення відомостей відповідно до своїх повноважень.

Функціонування Реєстру забезпечує сумісність та електронну інформаційну взаємодію у режимі реального часу з іншими державними електронними реєстрами, у тому числі Державним земельним кадастром, Єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля, містобудівним кадастром, іншими реєстрами та функціональними модулями інформаційно-комунікаційних систем, а також інтеграцію з системою електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів “Трембіта” та іншими інформаційними системами.

Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних відомостей здійснюється державною мовою та іноземною мовою, якщо відомості підготовлені під час транскордонних консультацій

Документи щодо стратегічної екологічної оцінки вносяться до Реєстру у форматі **Adobe Portable Document Format (PDF)** і повинні відповідати таким вимогам:

- ✓ бути повнокольоровими;
- ✓ графічні матеріали зберігаються в окремих файлах в машиночитаному форматі;
- ✓ текстові та табличні матеріали, які в оригіналі створені в паперовій формі, містять підписи та/або засвідчені печаткою, зберігаються як скановані повнокольорові зображення;
- ✓ усі шрифти, що використовуються, повинні бути вбудовані у файл;
- ✓ файли текстових документів повинні мати структуровану форму, зміст і посилання, що пов'язані з елементами структури, та забезпечувати копіювання тексту;
- ✓ якість матеріалів повинна забезпечувати розбірливе читання їх змісту.

- ✓ Документи щодо стратегічної екологічної оцінки зберігаються в Реєстрі у вільному доступі на період дії відповідного документа державного планування та протягом одного року після його закінчення чи втрати чинності або скасування документа державного планування.
- ✓ Вилучення документів з Реєстру після завершення строків їх зберігання здійснюється автоматично за допомогою програмного забезпечення ведення Реєстру.
- ✓ Вилучені з Реєстру документи можуть знищуватися або переноситися в електронний архів.

- ✓ Відомості, внесені до Реєстру, є відкритими і публікуються у Реєстрі у прив'язці до реєстраційної справи щодо стратегічної екологічної оцінки з обов'язковим зазначенням дати офіційного оприлюднення такої інформації та документів у Реєстрі.
- ✓ Власником Реєстру, у тому числі його програмно-технічних засобів та виключних майнових прав на його програмне забезпечення, є держава в особі держателя Реєстру.
- ✓ Створення Реєстру, у тому числі його програмно-технічних засобів, здійснюється за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги.
- ✓ Фінансове забезпечення функціонування Реєстру здійснюється у рамках щорічних видатків на утримання Міндовкілля, коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законом.

- ✓ Реєстр функціонує у цілодобовому режимі, крім випадків проведення планових та позапланових профілактичних та/або технічних робіт, пов'язаних з усуненням технічних та/або методологічних помилок чи технічного збою в роботі, тривалість проведення яких визначається технічним адміністратором Реєстру за умови згоди держателя Реєстру. Інформація про проведення профілактичних та/або технічних робіт з підтримки Реєстру оприлюднюється на офіційному веб-сайті технічного адміністратора Реєстру за три календарних дні до дати проведення таких робіт, крім випадків, коли через терміновість проведення таких робіт своєчасне попередження неможливе, про що надсилається відповідне повідомлення.
- ✓ Користування Реєстром є безоплатним.

**Етапи
стратегічної
екологічної
оцінки**

Етапи здійснення стратегічної екологічної оцінки :

- 1) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- 2) складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій;
- 4) врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про затвердження документа державного планування;
- 6) моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Необхідність проведення попередньої оцінки

Для визначення можливих суттєвих екологічних наслідків необхідно використовувати наступні критерії (Додаток III до Протоколу про СЕО):

1. Значущість стратегії розвитку міста з погляду необхідності врахування екологічних міркувань, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, у тому числі для сприяння сталому розвитку.
2. Ступінь, у якому стратегія встановлює структуру для проектів та іншої діяльності, або стосовно місця, характеру, масштабів і умов функціонування, або з погляду виділення ресурсів.
3. Ступінь, у якому стратегія впливає на інші стратегії, плани та програми, у тому числі в порядку ієрархії.
4. Екологічні проблеми, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, що стосуються стратегії.
5. Характер таких екологічних наслідків, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, як імовірність, тривалість, частотність, зворотність, розмах і масштаб (наприклад, масштаби географічного району, якого це стосується, або чисельність населення, якого це стосується).
6. Ризики для довкілля, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення.
7. Транскордонний характер наслідків.
8. Ступінь, у якому стратегія стосується цінних чи вразливих районів, зокрема ландшафтів, що мають визнаний національний або міжнародний охоронний статус.

Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється у процесі розроблення документа державного планування до його подання для затвердження. Здійснення стратегічної екологічної оцінки забезпечує замовник.

Для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про стратегічну екологічну оцінку, та необхідності здійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування, щодо якого раніше здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, замовник складає заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки і вносить її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки для проведення консультацій з відповідними органами, щодо документа державного планування загальнодержавного рівня, місцевого та регіонального рівнів, а також оприлюднює її, з метою одержання та врахування пропозицій і зауважень громадськості.

СЕО обов'язково проводиться щодо проектів документів державного планування, а саме: які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій і об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій і об'єктів природно-заповідного фонду

Стратегічна екологічна оцінка не поширюється на:

- 1) документи державного планування, що стосуються виключно національної оборони або дій у разі надзвичайних ситуацій;
- 2) бюджети, бюджетні програми та фінансові плани.

Здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування виключає необхідність проведення державної *санітарно-епідеміологічної експертизи*.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки повинна містити інформацію про:

- 1) замовника;
- 2) вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;
- 3) те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів);
- 4) ймовірні наслідки:
 - а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
 - б) для територій з природоохоронним статусом;
 - в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 5) виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено;
- 6) дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки;
- 7) заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;
- 8) пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 9) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та проект документа державного планування (за наявності) оприлюднюються шляхом розміщення на **офіційному веб-сайті замовника** та вносяться ним до **Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки** з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Замовник повідомляє громадськість про оприлюднення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та проекту документа державного планування, та забезпечує вільний доступ громадськості до таких документів протягом усього строку громадського обговорення.

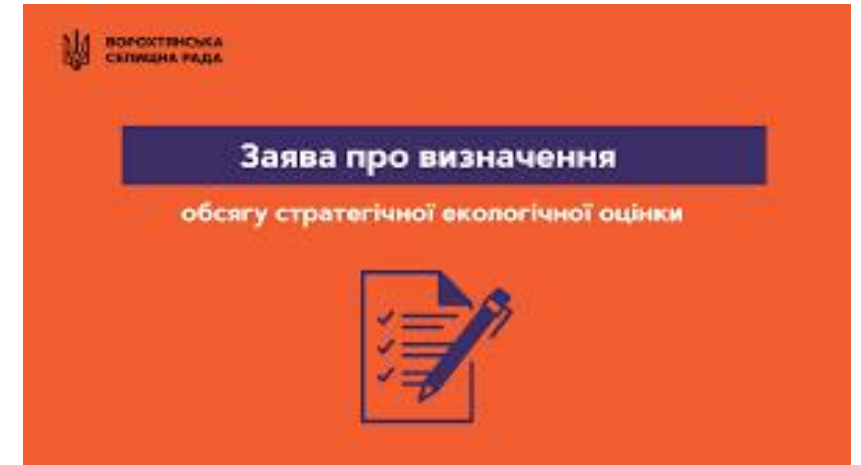
Заява про визначення

обсягу стратегічної
екологічної оцінки

Строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки встановлюється замовником і **не може становити менш як 10 днів з дня її оприлюднення.**

Уповноважені органи, щодо проектів документів державного планування загальнодержавного рівня та органи, щодо проектів документів державного планування місцевого та регіонального рівнів у строк, що **не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, надають свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.**

Органи, щодо документа державного планування загальнодержавного рівня та місцевого та регіонального рівнів розглядають заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, в якій передбачена **необхідність здійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування, щодо якого раніше здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, та надають рекомендації щодо необхідності здійснення стратегічної екологічної оцінки таких змін шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки у сторк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру**

Підставою для прийняття рішення про необхідність здійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування, щодо якого раніше здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, є критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджені органом.

Якщо замовник на підставі рекомендацій, передбачених вище, прийняв рішення про нездійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування, щодо якого раніше здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, він оприлюднює таке рішення разом з його обґрунтуванням у Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Замовник забезпечує складання звіту про стратегічну екологічну оцінку після врахування зауважень і пропозицій, отриманих у процесі громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та наданих органами.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації.

У складі містобудівної документації звітом про стратегічну екологічну оцінку для проектів містобудівної документації є розділ "Охорона навколишнього природного середовища

Звіт про стратегічну екологічну оцінку складається до затвердження документа державного планування, вноситься до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та містить з урахуванням змісту і рівня деталізації документа державного планування, сучасних знань і методів оцінювання таку інформацію:

- 1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;
- 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

- 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;
- 8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);
- 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);
- 11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої [пунктами 1-10](#) цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

Громадське обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки

- ✓ Замовник своєчасно забезпечує можливості для участі громадськості у стратегічній екологічній оцінці проекту документа державного планування, за умови доступності для розгляду всіх альтернативних варіантів.
- ✓ Проект документа державного планування та звіт про стратегічну екологічну **оцінку оприлюднюються на офіційному веб-сайті замовника та вносяться ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки** з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.
- ✓ Про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку громадськість **повідомляє замовник**.

Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку розміщується

- ✓ на офіційному веб-сайті замовника
- ✓ у сільських населених пунктах - також **не менш як у трьох публічних місцях** (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення)
- ✓ вноситься ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Повідомлення про оприлюднення звіту
про стратегічну екологічну оцінку

Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку повинно містити інформацію про:

- 1) повну назву документа державного планування, що пропонується, та стислий виклад його змісту;
- 2) орган, що прийматиме рішення про затвердження документа державного планування;
- 3) передбачувану процедуру громадського обговорення, у тому числі:
 - а) дату початку та строки здійснення процедури;
 - б) способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо);
 - в) дату, час і місце проведення запланованих громадських слухань (у разі проведення);
 - г) орган, від якого можна отримати інформацію та адресу, за якою можна ознайомитися з проектом документа державного планування, звітом про стратегічну екологічну оцінку та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування;
 - г) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштову та електронну адреси та строки подання зауважень і пропозицій;
 - д) місцезнаходження наявної екологічної інформації, у тому числі пов'язаної зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування;
- 4) необхідність проведення транскордонних консультацій щодо проекту документа державного планування.

- ✓ **Громадськість у межах строку громадського обговорення** має право подати замовнику в **письмовій формі** (у тому числі в електронному вигляді) зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку.
- ✓ Усі зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду замовником і вносяться ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
- ✓ За результатами розгляду замовник враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє. Пропозиції і зауваження, подані після закінчення встановленого строку, не розглядаються.

Строк громадського обговорення встановлюється замовником і не може становити менш як **30 днів** з дня оприлюднення повідомлення.

Оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку з метою одержання зауважень і пропозицій не виключає можливості проведення в порядку, передбаченому законодавством, громадських слухань, будь-яких інших форм публічного громадського обговорення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Громадське обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки проектів містобудівної документації на місцевому рівні проводиться в порядку, визначеному Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності" для громадського обговорення проектів містобудівної документації на місцевому рівні.

За результатами громадського обговорення замовник готує довідку про громадське обговорення, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, надані відповідно до цієї статті (або обґрунтовує їх відхилення), а також обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

До довідки додаються протокол громадських слухань (у разі проведення) та отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про громадське обговорення є публічною інформацією та вноситься замовником до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки

- ✓ Замовник вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки проект документа державного планування, звіт про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про оприлюднення зазначених документів для проведення консультацій з органами.
- ✓ У разі здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації замовник **протягом п'яти робочих днів з дня** внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки документів, зазначених у частині першій цієї статті, надсилає органам, графічні матеріали такої містобудівної документації у паперовій формі.
- ✓ Органи, у строк, **що не перевищує 30 днів з дня** внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки документів, надають замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

У разі неподання зауважень і пропозицій протягом строку, передбаченого цією частиною, вважається, що зауваження і пропозиції відсутні.

- ✓ За необхідності органи, **можуть залучати інші** органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій у строки, які не перевищують строк подання зауважень і пропозицій.
- ✓ Усі зауваження і пропозиції, одержані протягом строку, *підлягають обов'язковому розгляду замовником. За результатами розгляду замовник враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє.*
- ✓ За результатами консультацій замовник готує довідку про консультації, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, подані відповідно до цієї статті, а також обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки додаються отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про консультації є публічною інформацією та підлягає внесенню замовником до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

ТРАНСКОРДОННІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Транскордонні консультації держави походження

- ✓ Транскордонні консультації держави походження проводяться у випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.
- ✓ Якщо органи, вважають, що виконання документа державного планування ймовірно матиме наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зачепленої держави, вони невідкладно інформують про це орган.
- ✓ Якщо орган, вважають, що виконання документа державного планування ймовірно матиме наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зачепленої держави, або якщо зачеплена держава цього вимагає, орган, подає зачепленій державі копію проекту документа державного планування разом із звітом про стратегічну екологічну оцінку (або його частину, що не містить інформації, яка становить державну таємницю) та визначає строк, протягом якого зачеплена держава має повідомити про своє бажання (небажання) взяти участь у транскордонних консультаціях. **Такий строк не може становити менш як 30 днів з дня інформування зачепленої держави.**
- ✓ Про необхідність проведення транскордонних консультацій **замовник повідомляється письмово.** Документ державного планування не затверджується (не приймається) до завершення процедури транскордонних консультацій та врахування їх результатів.

- ✓ Якщо зачеплена держава протягом строку, повідомила орган, про своє бажання взяти участь у транскордонних консультаціях, цей орган разом із замовником в узгоджений із зачепленою державою строк проводять консультації щодо можливих транскордонних наслідків виконання документа державного планування та заходів із запобігання, зменшення або пом'якшення таких наслідків. **Для цього орган, разом із замовником та зачеплена держава узгоджують тривалість консультацій, порядок їх проведення, умови перекладу документів, заходи із забезпечення інформування та участі громадськості зачепленої держави.**
- ✓ Після затвердження документа державного планування орган, забезпечує за поданням замовника інформування зачепленої держави з таких питань:
 - 1) зміст затвердженого документа державного планування;
 - 2) інформація про те, яким чином питання охорони довкілля враховані в документі державного планування та яким чином у звіті про стратегічну екологічну оцінку враховано результати консультацій та пропозиції, подані відповідно до цієї статті, а також обґрунтування обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він затверджений, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду;
 - 3) заходи з моніторингу.
- ✓ Замовник забезпечує орган, інформацією, необхідною для виконання вимог цієї статті, у тому числі переклад відповідних документів.

Транскордонні консультації зачепленої держави

У разі якщо орган, отримав **оповіщення від держави походження та вважає**, що виконання документа державного планування, який готується для затвердження на території держави походження, ймовірно матиме наслідки для довкілля України, у тому числі для здоров'я населення, він повідомляє державу походження про своє бажання (небажання) взяти участь у транскордонних консультаціях.

Перед проведенням транскордонних консультацій орган та держава походження узгоджують їхню тривалість, порядок проведення, умови перекладу документів та детальні заходи із забезпечення інформування та участі громадськості України.

За зверненням органу, виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України у транскордонних консультаціях забезпечується органами.

Інформування про затвердження документа державного планування

Замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження документа державного планування розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджений документ державного планування (крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом), рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, і письмово повідомляє про це орган.

Моніторинг

Замовник у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, **один раз на рік оприлюднює** його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Для здійснення моніторингу замовник документа державного планування (далі - замовник) розробляє заходи з урахуванням результатів громадського обговорення, консультацій з органами виконавчої влади у процесі проведення стратегічної екологічної оцінки та транскордонних консультацій (у разі їх проведення). Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- ✓ виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- ✓ запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- ✓ виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- ✓ зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- ✓ кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- ✓ кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- ✓ методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- ✓ періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- ✓ засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

18.10.2023 № 705

**Про затвердження Методичних рекомендацій щодо
здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної
документації**

Відповідно до [пункту 7](#) частини першої статті 6 Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку", [підпункту 40](#) пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614, **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації](#), що додаються.
2. Департаменту цифрової трансформації та електронних публічних послуг (Євгенія ПОПОВИЧ) забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному вебсайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Олену КРАМАРЕНКО.

Міністр

Р. Стрілець

- ❖ Метою розробки Методичних рекомендацій щодо здійснення СЕО МД є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження МД, включаючи підготовку та врахування звітів про СЕО.
- ❖ СЕО має на меті забезпечити, щоб процес просторового планування максимізував позитивний вплив МД на довкілля, у том числі здоров'я населення та мінімізував негативний вплив.
- ❖ Методичні рекомендації щодо здійснення СЕО МД рекомендуються для використання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, спеціалістами і науковцями, залученими до консультацій, а також представниками громадськості, які будуть брати участь у СЕО МД.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0705926-23#Text>